

Samm sallivuse suunas

Kui kevadel käivitus Eestis
Ghana laste abistamise projekt,
olid paljud hämmingus: meil siin
endalgi lapsi küll... Miks peaks
Eesti inimene aafriklasi toetama?

Tekst: **Kätlin Vainola** Fotod: **MTÜ Mondo ja erakogu**

MTÜ Mondo käivitatud programmi “Kingitus lähedasele – abi kaugele” toel saavad Ghana Kongo küla orvud koolivormi, õpikud, sandaalid ning lisaks tasutakse lapse eksamite eest.

Projekti stardikapitali leidmine oli keeruline. Appi tuli Kodanikuühiskonna Sihtkapital. Õnneks on soomlased sarnaste asjadega juba aastakümneid tegelenud ja neilt oli mõndagi õppida. “Paljudes Põhjamaades on selline aitamise levinud. Mõtlesime, et julgeme ka proovida. Pole päris tundmatus kohas vette hüppamine,” kirjeldab projektijuht **Aire Nurm**.

Arvutati välja, et 600 krooni eest aastas saab Ghana laps kõik vajaliku kooliskäimiseks. Eesti inimestele otsustati pakkuda võimalust teha pangas püsikorraldus, sest kui last on toetama hakatud, tuleks seda teha vähemalt ühe kooliastme lõpuni.

“Alguses leidis 12 last endale abistaja,” räägib Aire. “Aga 1. september tõmbas ka meile rohkem tähelepanu. Inimesed saatsid Eestis oma lapsi kooli ja mõtlesid rohkem sellistele asjadele.” Praeguseks on Ghana lastel juba poolsada toetajat. “Üks mees tegi makse enda ja oma poja eest, kes läks just kooli,” jutustab Aire. “Tore, kui pojal on täpselt temavanune kirjasõber Ghanas. Ise oled ju reisinud ja maailma näinud, aga lapsele on see väga põnev.”

Toetajad võivad organisatsiooni kaudu lastele kirjutada ja lapsed kirjutavad muidugi vastu ka. Aafrika lastest saab teha fotosid ja väikseid videoid, et näha, kuidas laps kasvab ja kuidas tal läheb. Ent muidugi on inimesi, kes annavad vaid raha. “Mõni on öelnud: mul on nii kiire, et lastega pole võimalik kirjavahetust pidada,” naerab Aire.

KOOL ON KÕIGE TÄHTSAM

Kooliskäimine ei ole Kongo küla lastele nii iseenesest mõistetav nagu meile. Suur probleem on, et koolitee jääb pooleli. Miks see nii juhtub?

“Tüdrukute puhul on põhjusteks varajane abiellumine ja varajane rasedumine,” ütleb Aire. “Meil on lihtne minna poodi ja osta kondoomi, seal on traditsioonid teised ning seksuaalkasvatus märksa suurem tabu kui meil. Neil on vanad traditsioonid ja me ei saa minna ning öelda, et nüüd tuleb uus reegel.”

Tänapäeval üritavad aafriklannad tavasid muuta. “Linnades on juba selline poliitika, et ei ole vaja kuut-seit-

ÜKSKÕIK MIS PÄRITOLU ON LAPS – TEMA ELU PAREMAKS MUUTMINE TOOB SUURT RÕÕMU.

set last, pole vaja hakata pereeluga nii vara pihta. Mida haritum naine, seda hiljem ta alustab pereelu.”

Tütarlapsi võtavad vanemad ka kergemini koolist ära kui poisse. Tüdrukutel tuleb peret aidata, teha tööd ja hoida väiksemaid õdesid-vendi.

“Linnas ja külas on väga erinevad tavad. Külas on tavaline, et mehel on mitu naist,” räägib Aire. “Mõned meie inimesed tahavad projekti kaudu toetada just tüdrukuid, sest teavad, kui raske neil on.”

TOETUS ANNAB LAPSELE TULEVIKU

Kingsley Mort osales aastail 1993–1998 Soome-Ghana sõprusühingu lastesponsorluse projektis. Ta omandas alghariduse Kongo algkoolis. Selle aasta esimesel poolel õppis ta üliõpilasvahetuse kaudu juba Kanadas Manitoba ülikoolis. Praegu on Kingsley tagasi Ghanas ja kirjutab lõputööd lapstööjõu kasutamisest Talensi-Nabdami ringkonna kaevanduses.

Kuidas teil oli võimalik minna Kanadasse õppima?

Õppisin seal Kanada rahvusvahelise hariduse büroo abiga. Pärast filosoofia magistriõpinguid Ghana ülikoolis valiti mind sotsiaaltöö osakonna seitsme kolleegi hulgast välja ja sain üliõpilasvahetuse stipendiumi.

Mida ütleksite Eesti inimestele, kes kaaluvad, kas toetada Ghana Kongo küla lapsi või mitte?

Minu sõnum on, et ükskõik mis päritolu on laps – tema elu paremaks muutmine toob suurt rõõmu.

Põhihariduse omandamine on minu küla lastele siiani suur väljakutse. Paljud lapsevanemad on vaesed ega saa soetada lastele koolivorme, sandaale, kirjutusvahendeid ja muud vajalikku. Ghana riigistatistika kohaselt on piirkonnas, kus asub Kongo küla, kaheksa inimest kümnest vaesed. Varem osutas statistika, et üheksa inimest kümnest olid vaesed. Kui toetad Kongo lapsi täna, annad neile tulevikku. Mina olin üks toetuse saaja ning see aitas mu elu suuresti paremaks muuta.

Ma usun siiralt, et minu küla lapsed vajavad toetust, et saada elus hakkama. Väike toetus igalt eestlaselt võib muuta põhjalikult Kongo küla lapse elu. Ärge kahele – see on otsus, mida te iialgi ei kahetse ega unusta. Tehke seda südame ja hingega. Aitäh, et leidsite aega Kongo laste toetamisele mõtlemiseks!

VAESUS ON SUUR PROBLEEM

“Põhja-Ghana on suhteliselt vaene, paljud pered lähevad rikkamasse piirkonda tööd otsima. Põhiline on ikka töötamine, mille tõttu jääbki kool pooleli. Kooli ei peeta ka nii oluliseks, et selle nimel hoitaks kokku. Aga loomulikult on vanemaid, kes tahavad, et lapsed käiksid koolis. Nad koguvad raha, et saata laps keskkooli.”

Aire on Aafrikas ringi käinud ja näinud sealseid tingimusi. “Kõige õnnatumad koolid olid Põhja-Ugandas. Kooliks oli lihtsalt üks müür ja liivapõrand ning lapsed istusid liival. Lapsi oli klassis 60–70 tükki. Neil oli seljas lihtne sinine kotiriie, aga õpetajad olid triiksärgiga.”

Aafrika lapse koolitee võib olla pikk. “Hommikul kõnnitakse paljajalu kümme kilomeetrit kooli ja sellest ei ole midagi,” kirjeldab Aire. “Nad söövad üks kord päevas, kui on raha söögi eest maksta. Keskenduda on tühja kõhuga raske, samas on neil nii vähe vaja. Hea, kui saame neid abistada. Ma ei hooanud enne Aafrikas käimist, et elu võib selline olla.”

Distsipliiniga pole koolis probleeme. “Õpetajal pole vaja öelda, et olge vaikselt. Lapsed pingutavad, kuna teavad, et kõik ei pääse kooli. Sellist asja, et lapsed ei viitsi või ei taha õppida, ei ole olemas. Pole aega ega võimalust viri-

semiseks. Lapsed räägivad, pisar silmas, et kõige tähtsam, kui saame koolis käia ja saame õpikud.”

Koolipingis võib tihti istuda ka täiskasvanuid, kellel kool pooleli jäänud. “Tean üht 20aastast naist, kel on kolm last. Ta kogus raha, andis lapsed naabrile hoida ja läks tagasi kuuendasse klassi, kus istus koos 12aastastega. Ta ütleb, et talle on iga järgmine kooliaasta nii tähtis.”

EETILISED KINGITUSED

Ghana noormees Eric, kes õppis aasta aega Eestis ülikoolis, käib Kongo külas aeg-ajalt kontrollimas, kuidas raha kasutatakse ja kas kõik sujub. Raha jagamise üle otsustab kooliõpetajatest koosnev komisjon. Nemad valivad välja abivajavad lapsed.

Sellest sügisest saab teha ka eetilisi kingitusi. Sõbratautavale eetilist kingitust teha on lihtne: maksad Mondo kodulehe kaudu näiteks paarsada krooni ja saad vastu kaardi, kus on kirjas, mille jaoks raha läheb. Ning siis võib selle sünnipäevalapsele pihku pista. Inimesele, kes on tarbimisest tüdinenud ja tahab maailmas midagi muuta, on see tore kingitus. Eetilise kingituse kaudu saab näiteks toetada lesknaistele kitse ostmist või väikese

Tänavu septembris õmmeldi eestlaste toetusraha eest Kongo küla lastele rõõmsavärvilised koolivormid.

Sellist asja, et lapsed ei viitsi või ei taha õppida, pole olemas. Lapsed pingutavad, kuna teavad, et kõik ei pääse kooli.

käsitöettevõtluse alustamist sealsamas Kongo külas.

Aafriklastele muidugi maad ja ilma kokku ei lubata. Enne uuritakse, mida täpselt on vaja ja mis aitaks neid tõeliselt. "Me ei anna lootust, et nüüd on tuhanded tulemas," selgitab Aire.

"Peab olema kriitiline ka, sest see, mis toimub Euroopa Liidu ja Aafrika vahel, ei ole alati 100 protsenti läbipaistev. Eurooplane saadab raha, aga ei tea, kuhu see täpselt läheb. On tekkinud õpitud abitus. Annad ilma süsteemita raha ja seal mõeldakse, et ise ei peagi midagi tegema ega tööle minema."

Euroopa on Aire meelest kuidagi võimupositsioonil. "Paljud aafriklastel usuvad, et neis endis on samuti jõudu midagi muuta. Aga neil on suured probleemid, kuidas saada jagu korrupsioonist ja kuidas pääseda ligi oma maavaradele, mida praegu ju valged kontrollivad. Need on keerulised teemad, mille kohta on kirjutatud palju raamatuid."

Aire arvates on meil aafriklastelt palju õppida. "Kui meie inimene saab neist rohkem teada, siis ta suudab oma väärtushinnanguid muuta. Aafriklastel on pereväärtused väga paigas. Neis on alles kõik ürgne. Kui oled seal, siis tunned, et kõik hoiavad ühte. Ülbust ei ole, lapsed on lapsed heas mõttes. Seal on loomulik olemine." ■

Loe ka: www.muudamaailma.ee

SÕBER MUSTALT MANDRILT

Kaja Ainsalu, programmi Euroopa Noored konsultant

Miks ma otsustasin toetada ühe Ghana lapse haridusteed? Selleks, et valmistada ühele lapsele rõõmu. Et maailmas veel ühe lapse silmad saaksid särada. Et luua ühele lapsele võimalus areneda ja ennast leida.

Et maailmas võiks üks laps rohkem käia koolis ja saada targemaks, panemata selle tõttu oma perekonda raskesse rahalisse olukorda. Et väärtustada haridust, et olla solidaarne. Selleks, et ise õppida, saada uusi teadmisi, tunda uusi inimesi ning kultuure. Selleks, et usk headusesse ja imedesse ei kaoks...

Tegin otsuse toetada ühe Ghana lapse haridusteed väga teadlikult, sest töötan noorte haridusvaldkonnas. Hariduse ehk teadmiste, oskuste, väärtuste ja kogemuste omandamise kaudu saab inimene teadlikumaks iseendast, teistest ning ümbritsevast maailmast. Haridust omandades selguvad ka inimese loomupärased võimed. Mõned tunnevad ennast hästi arvide maailmas, teised keeli õppides, kolmandad on andekad loodusteadustes jne. Suure tõenäosusega jäävad anded elementaarse koolihariduseta märkamata ja edasi arendamata. Aga mina soovin, et need võimed leitaks üles kõikidel lastel.

Eestis oskavad kõik kooliealised lapsed lugeda, kirjutada ja arvutada, võtta selle põhjal vastu informatsiooni ja infole tuginedes arutleda, vaielda. See võimalus, mida meie peame iseendast mõistetavaks, ei ole kahjuks kättesaadav paljudele arengumaade lastele – nad ei oska lugeda, kirjutada ega arvutada. Kas see ei tundu 21. sajandil imelik? Mulle tundub. Seega pidasin igati õigeks siduda end pikemaajaliselt MTÜ Mondo projektiga, mis võimaldab väikese Kongo küla lastele haridust anda. Ka minu väike panus võib olla osa suuremates muutustes.

Boonusena võin saada tuttavaks ühe toreaga lapsega, kes kirjutab mulle oma tegemistest Mustal Mandril. Mis võiks olla parem võimalus tutvuda tundmatu, kuid huvitava kultuuriga? Mina proovin temale tutvustada ennast, Eesti eluolu ning laste ja noorte tegemisi.

Minu kirjasõbrad jäid põhikooli aega, ootan juba huviga meie kirjvabehetust.

